

אב התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
להפטרות הנחמה בישיעהו
 לפרשת ואתחנן (על פי שיעורים של הרב משה ליכטנשטיין)

1. בעלי התוס' (מגילה ל"א: ד"ה ראש חדש):

"לפי שאנו נוהגין על פי הפסיקתא לומר ג' דפורענותא קודם תשעה באב ואלו הן דברי ירמיה שמעו דבר ה' חזון ישעיהו ובתור תשעה באב שב דנחמתא ותרתי דתיובתא ואלו הן נחמו נחמו ותאמר ציון עניה סוערה לבדה אנכי אנכי רני עקרה קומי אורי שוש אשיש דרשו שובה".

2. הרמב"ם בפתיחתו לתעניות ההיסטוריות בלוח השנה:

"יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב שנאמר והתודו את עונם ואת עון אבותם וגו'".

3. ישעיהו מ':

(א) נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם: (ב) דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַם וְקִרְאוּ אֵלָיָהּ כִּי מְלֵאָה צָבָאָה כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' פְּפֹלִים בְּכָל חַטָּאתֶיהָ: ס
 (ג) קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פִּנּוּ דֶרֶךְ ה' יִשְׂרוּ בְעֵרְבָה מִסְלָה לְאַלְהֵינוּ: (ד) כָּל גֵּיא יִנְשָׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה: (ה) וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דַּבֵּר: ס

(ו) קוֹל אֲמַר קְרָא וְאֲמַר מֶה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חֲצִיר וְכָל חֲסִדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: (ז) יָבֵשׁ חֲצִיר נִבֵּל צִיץ כִּי רוּחַ ה' נִשְׁבָּה בּוֹ אֲכַן חֲצִיר הָעֵס: (ח) יָבֵשׁ חֲצִיר נִבֵּל צִיץ וְדָבָר אֲלֵהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם:

(ט) עַל הַר גְּבָה עָלֵי לָךְ מִבְּשָׂרְתָּ צִיּוֹן הָרִימִי בְכַח קוֹלְךָ מִבְּשָׂרְתָּ יְרוּשָׁלַם הָרִימִי אֶל תִּירָאֵי אֲמַרִי לְעַרְי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֵהֵיכֶם: (י) הִנֵּה אֲדַנִּי ה' בְּחֶזֶק יְבוֹא וְזָרְעוּ מִשְׁלָה לּוֹ הִנֵּה שָׂכְרוּ אֶתּוֹ וּפְעַלְתּוֹ לְפָנָיו: (יא) פָּרְעָה עָדְרוּ רָעָה בְּזָרְעוֹ יִקְבֹץ טְלָאִים וּבְחִיקוֹ יִשָּׂא עֲלוֹת יְנֵהל: ס

4. אבן כספי:

ד"ה קול קורא במדבר: אין טעמו שהקול הקורא היה שוכן במדבר, אבל היה בשמים בארץ בישוב, ואולם היה אומר כי במדבר יפנו דרך ה' ובערבה יישרו מסילה ולכן שמו זקף בשם "קורא" וגעיא בשם "במדבר".

5. ספר תיקון עולם:

בעבור שני דברים היה נראה שזאת הגאולה תהיה בלתי אפשרית, האחד מצד שפלות ישראל עד הקצה והשנית היות האומות בגובה רום ההצלחות הזמניות. על שני אלה היו בוכים ר' יהושע ור' טרפון וחבריהם כששמעו קול המונה של רומא – והיא הצלחת האומות, וכשראו שועל יוצא מהר הבית – והיא שפלותם של ישראל, עד שניחם אותם ר' עקיבא ואמרו: "נחמתנו, נחמתנו". וכנגד שפלות ישראל אמר: "קול קורא במדבר" שישראל עתה הם כמו מדבר שמם בלי שום לחלוחית שישמעו לקול הקורא והמעורר אותם ויכינו עצמם להיגאל...

6. ישעיהו נ"א ט-י:

"הלוא את היא המחרבת ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבר גאולים. ופדויי ד' ישובו ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה".

7. ישעיהו ל"ה ט-י:

"לא יהיה שם אריה ופריץ חיות בל יעלנה לא תמצא שם והלכו גאולים. ופדויי ד' ישובו ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה".

8. ויקרא רבה פרשה י' סעיף ב', ד"ה רבי עזריה:

"שהיו נבואותיו נבואות כפולים עורי עורי, התעוררי התעוררי, שוש אשיש, נחמו נחמו, אנכי אנכי הוא מנחמכם"

9. בהפטרות נחמו נאמר:

"דברו על לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד ד' כפלים בכל חטאתיה"

10. בהפטרות משפטים נאמר:

"התעוררי התעוררי קומי ירושלם אשר שתית מיד ד' את כוס חמתו את קבעת כוס התרעלה שתית מצית".

11. ישעיהו נ"א יב-יג:

"מי את ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן. ותשכח ד' עשך נוטה שמים ויסד ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק כאשר כונן להשחית ואיה חמת המציק".

12. ישעיהו נ"א יז-כ:

"התעוררי התעוררי קומי ירושלם אשר שתית מיד ד' את כוס חמתו את קבעת כוס התרעלה שתית מצית. אין מנהל לה מכל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל בנים גדלה. שתים הנה קראתיך מי ינווד לך השד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך. בניך עלפו שכבו בראש כל חוצות כתוא מכמר המלאים חמת ד' גערת אלקיך".

13. ישעיהו נ"א כ-כג:

"לכן שמעי נא זאת עניה ושכרת ולא מיין. כה אמר אד-ניך ד' אלקיך יריב עמו הנה לקחתי מידך את כוס התרעלה את קבעת כוס חמתי לא תוסיפי לשתותה עוד. ושמתי ביד מוגיך אשר אמרו לנפשך שחי ונעברה ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעברים".

14. ישעיהו נ"ב א-ו:

"עורי עורי לבשי עזך ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחו התפתחי מוסרי צוארך שביה בת ציון. כי כה אמר ד' חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. כי כה אמר אד-ני ד' מצרים ירד עמי בראשנה לגור שם ואשור באפס עשקו. ועתה מי מה לי פה נאם ד' כי לקח עמי חנם משלו משליו יהילילו נאם ד' ותמיד כל היום שמי מנאץ. לכן ידע עמי שמי לכן ביום ההוא כי אני הוא המדבר הנני".